

Toto žalobcovo oprávnění vyplývá i pokud se týká spodní vody z ustanovení § 170, písm. a), hor. zák., podle něhož má podnikatel hor prováděti dolování takovým způsobem, aby byly zamezeny škody na majetku. Žalobce se nedomáhá náhrady za vodu a neuplatňuje škodu na vodním majetku, který mu hledíc na právní povahu spodních vod ani nepřislúší. Žalobou jest požadována náhrady škody způsobená provozem hor na pozemkovém majetku žalobce tím, že byla snížena úrodnost pole následkem toho, že stažením spodních vod, po případě klesnutím jejich hladiny, jest horním vrstvám pole odňata vlhkost potřebná pro život rostlin na něm. Není proto rozhodující, že spodní vody nejsou vlastnictvím žalobce ani někoho jiného, když se působením dolování žalovaných na tyto vody stalo, že žalobci byla způsobena škoda na poli, jehož jest vlastníkem. Za tuto škodu na pozemkovém majetku žalobcově odpovídá žalovaný podle § 170, písm. a) hor. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud se předem obírá právním posouzením věci. Jest ovšem pravda, že t. zv. spodní voda jest res nullius a že nemůže býti předmětem věcných práv, tedy také ne předmětem práva vlastnického a že není součástí půdy ani příslušenstvím pozemku. To platí však jen o spodní vodě, pokud jest pod povrchem ve svém přirozeném tekoucím nebo stojatém stavu. Jakmile se však části této vody spojí s horninou nad ní položenou, stanou se součástí živin v půdě a podmínkou úrodnosti, nejde již o vodu spodní, naopak tato část jest již stabilisována na určitém místě a zabrána (okupována) majitelem pozemku. Tato část nemůže býti již v jiném vlastnictví než celek. O této části vody platí proto již všeobecný předpis § 364 obč. zák., podle něhož výkon práva vlastnického, jakož i každé uplatnění soukromé sféry jest možno jen potud, pokud se neděje zásah do práv třetí osoby. O takovýto zásah nejde, týká-li se spodní vody v přirozeném jejím stavu, však jde oň, jde-li o vodu spojenou ve formě vláhý s podstatou pozemku. Proto platí zde již také předpis § 170 a) hor. zák. a § 364 a) obč. zák. a žalovaný jest jako horní podnikatel odpověden za škodu způsobenou odnětím této vláhý.

Čís. 17271.

Ustanovení § 1117 obč. zák. platí nejen tehdy, má-li najatá (pachtovaná) věc přirozené (fysické) vady, ale i tenkrát, jestliže též jiné příčiny, jež nezáležejí ve fysickém nedostatku najaté (pachtované) věci, činí ji nezpůsobilou k vymíněnému užívání.

Takovými nedostatky nejsou však skutečnosti (nedůvěra obecnstva), mající vliv jen na zdárný stav (prosperitu) podniku provozovatele v najatém předmětu.

(Rozh. ze dne 18. října 1938, Rv I 1536/38.)

Dne 24. srpna 1936 uzavřel žalobce s žalovanými nevypověditelnou smlouvu o nájmu mlýna, pekárny a bytu v usedlosti č. p. 1 v H. na dobu do 30. září 1939. Podle čl. V. uvedené smlouvy byli žalovaní povinni při poškození mlýna resp. jeho zařízení dáti provést svým nákladem potřebné opravy. Tvrdě mimo jiné, že nešťastnou shodou okolností se opakující požáry v mlýně žalovaných (v letech 1913, 1930, 1935 a naposledy v noci na 6. května 1937) vyvolaly nedůvěru občanstva v jejich podnik, takže po posledním požáru odvezli mleči obilí ze mlýna, a že žalobcovo úsilí, aby opět získal jejich důvěru, bylo marné, domáhá se žalobce, aby bylo uznáno právem, že jest oprávněn ustoupiti od sjednané nájemní smlouvy a že se ona smlouva dnem 30. června 1937 zrušuje. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Jest zkoumati, zda nebyla žalobci znemožněna existence ztrátou důvěry v mlýn žalovaných důsledkem shora dotčených požárů. Soud je přesvědčen a má za dokázáno, že i mezi obyvatelstvem trvá nedůvěra v mlýn žalovaných, takže obchod v jejich mlýně, který žalobce najal, je proto úplně ochromen, a nelze se nadíti, že by žalobce získal novou důvěru v obecenstvu. Tím se stal mlýn nezpůsobilým, aby ho žalobce užíval podle sjednané smlouvy, a jde tu proto o případ podle § 1117 obč. zák., podle něhož může žalobce ustoupiti od smlouvy ještě dříve, než uplynul smluvený čas. Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Odvolací soud neschvaluje názor soudu první stolice, že tu jde o případ, jaký má na mysli § 1117 obč. zák. Důvody k předčasnému ustoupení od smlouvy nájemní uzavřené na určitou dobu se strany nájemce jsou v § 1117 obč. zák. uvedeny taxativně. Takový důvod je tu tehdy, když se najatá věc octne bez viny nájemcovy ve stavu nezpůsobilém k vymíněnému užívání. Zákon pomýšlí zřejmě jen na vady hmotné, ale nikoliv na vady nehmotné (immateriální). Jen u bytu dopouští zákon výpověď, jde-li o najaté obytné místnosti škodlivé zdraví. Proto nelze onen důvod pokládati za skutečnost odůvodňující předčasné ustoupení od nájemní smlouvy ve smyslu § 1117 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze sice schváliti právní názor odvolacího soudu, že zákon v § 1117 obč. zák. pomýšlí zřejmě jen na vady hmotné, neboť v uvedeném zákonném ustanovení není pro tento právní názor žádné opory. Zákon v § 1117 obč. zák. praví jen, že nájemce (pachtýř) jest oprávněn odstoupiti od smlouvy bez výpovědi i před uplynutím smluvené doby, když najatá (zpachtovaná) věc byla odevzdána ve stavu nebo bez jeho viny se octne ve stavu nezpůsobilém k vymíněnému užívání. Podle toho rozhoduje tu toliko, že se věc octne bez nájemcovy (pachtýřovy) viny ve stavu nezpůsobilém k užívání, a nezáleží na tom, co způsobí stav nezpůsobilý k vymíněnému užívání. Je sice pravda, že taková neupotřebitelnost najaté (zpachtované) věci záleží zpravidla v nedostatku

fysickém, ale nemusí tomu tak býti vždy. Naskytnouť se v praktickém životě začásti i jiné různé příčiny, jež nezáležejí ve fysickém nedostatku věci, a přece činí přemět nájmu (pachtu) nezpůsobilým k vymíněnému užívání. Tak na př. činí-li jiný nájemník obývání v témž domě nesnesitelným nebo pro sdělnou nemoc nebezpečným a pod. Tak nauka i praxe (Komentář Klangův k § 1117 obč. zák. a Rouček-Sedláček díl V., str. 152).

Než přes to nebylo lze dovolání vyhověti, neboť skutkové okolnosti, jež žalobce uvádí k odůvodnění nezpůsobilosti mlýna k užívání, nemohou odůvodniti takové vady, jež má na mysli ustanovení § 1117 obč. zák. Ony okolnosti by sice mohly mýti vliv na prosperitu mlýna, ale nejsou takové, aby měly v zápětí nezpůsobilost mlýna k vymíněnému užívání nebo jeho neupotřebitelnost vůbec, jak to vyžaduje ustanovení § 1117 obč. zák.

Čís. 17272.

Smluvní pojištění odpovědnosti.

Škodou, jejíž část musí pojistník hraditi z důvodu své spoluúčasti, stanovené zákonem (č. 156/1927 Sb. z. a n.) nebo pojistnými podmínkami, není celá škoda, kterou pojistník pojistnou příhodou utrpěl, nýbrž jen ona část škody, která nepřesahuje pojistnou jistinu; pojistná jistina jest nejzazší hranicí, do které jest pojistitel povinen hraditi škodu, kdežto to, co přesahuje pojistnou jistinu, musí pojistník vždy nésti sám.

Pokud se pojistitel nedopustil zavinění tím, že nedal podnětu ke sporu pojistníka s poškozeným.

Pojistník není v prodlení s přijetím placení, třebaže vyšlo najevo, že jde o poměrně nepatrný zbytek k doplacení a že se tento nedoplatek týká pouze zachraňovacích útrat, o nichž bylo sporné, jakou část z nich má pojistitel platiti.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1938, Rv I 561/38.)

Žalobce byl podle pojistné smlouvy, sjednané dne 11. dubna 1930, pojištěn u žalované pojišťovny proti nebezpečí z odpovědnosti za škody vzniklé z provozu osobního automobilu, a to při poškození cizího majetku až do výše 10.000 Kč. Pojištěný automobil se při jízdě konané řidičem Františkem L. jako zaměstnancem S.-garáží za účelem t. zv. přistavení vozu za trvání pojistného poměru srazil s automobilem provozovaným Arnoštem R. Žalobce ohlásil to ihned žalované pojišťovně a oznámil zároveň, že Arnošt R. podal svým právním zástupcem na nynějšího žalobce žal o zaplacení 12.010 Kč 50 h s přísl. z důvodu náhrady za opravu poškozeného automobilu a za ušlý výdělek 150 Kč denně od 19. července 1935 až do dne, kdy bude jeho automobil opraven. Žalobce se proto domáhá na žalované pojišťovně zaplacení